

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1990-1991

16 OCTOBRE 1990

PROJET DE LOI

**fixant à dix-huit ans l'âge de
l'éligibilité des conseillers
communaux**

PROPOSITION DE LOI

**modifiant l'âge de l'éligibilité au
conseil communal**

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION DE
L'INTERIEUR, DES AFFAIRES GENERALES, DE
L'EDUCATION ET DE LA FONCTION
PUBLIQUE (1)

PAR M. TIMMERMANS

(1) Composition de la Commission :

Président : M. Bossuyt.

A. — Titulaires :

C.V.P. MM. Bosmans (F.), Marchand, Sarens, Vankeirsbilck, Van Looy.
P.S. MM. Dufour, Happart, Harmegnies (M.), Henry, Tasset.
S.P. MM. Bossuyt, Timmermans, Peeters.
P.V.V. MM. Beysen, Cortois, Van houtte.
P.R.L. MM. Bertouille, Pivin.
P.S.C. MM. Detremmerie, Jérôme.
V.U. Mme Brepoels, M. Vanhorenbeek.
Ecolo/ M. Daras.
Agalev

B. — Suppléants :

MM. Ansoms, Beerden, Cauwenberghs, Van Peel, Van Rompuy, Van Wambeke.
MM. Defosset, De Raet, Eerdekens, Harmegnies (Y.), Mme Jacobs, Léonard (J.-M.).
MM. Baldewijns, Hancké, Bartholomeeussen, Vanvelthoven.
MM. Deswaene, Devolder, Taelman, Van Mechelen.
MM. De Decker, Klein, Nols.
MM. Charlier (Ph.), Lebrun, Michel (J.).
MM. Coveliers, Gabriëls, Pillaert.
MM. De Vlieghe, Van Durme.

Voir :

- 1283 - 89 / 90 :

— N° 1 : Projet de loi.

- 1124 - 89 / 90 :

— N° 1 : Proposition de loi de M. Peeters.

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1990-1991

16 OKTOBER 1990

WETSONTWERP

**tot vaststelling op achttien jaar van
de leeftijd van kiesbaarheid van
de gemeenteraadsleden**

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van de leeftijd van
kiesbaarheid voor de
gemeenteraadsverkiezingen**

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE
BINNENLANDSE ZAKEN, DE ALGEMENE
ZAKEN, DE OPVOEDING EN HET OPENBAAR
AMBT (1)

UITGEBRACHT DOOR DE HEER TIMMERMANS

(1) Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer Bossuyt.

A. — Vaste leden :

C.V.P. HH. Bosmans (F.), Marchand, Sarens, Vankeirsbilck, Van Looy.
P.S. HH. Dufour, Happart, Harmegnies (M.), Henry, Tasset.
S.P. HH. Bossuyt, Timmermans, Peeters.
P.V.V. HH. Beysen, Cortois, Van houtte.
P.R.L. HH. Bertouille, Pivin.
P.S.C. HH. Detremmerie, Jérôme.
V.U. Mevr. Brepoels, H. Vanhorenbeek.
Ecolo/ H. Daras.
Agalev

B. — Plaatsvervangers :

HH. Ansoms, Beerden, Cauwenberghs, Van Peel, Van Rompuy, Van Wambeke.
HH. Defosset, De Raet, Eerdekens, Harmegnies (Y.), Mevr. Jacobs, Léonard (J.-M.).
HH. Baldewijns, Hancké, Bartholomeeussen, Vanvelthoven.
HH. Deswaene, Devolder, Taelman, Van Mechelen.
HH. De Decker, Klein, Nols.
HH. Charlier (Ph.), Lebrun, Michel (J.).
HH. Coveliers, Gabriëls, Pillaert.
HH. De Vlieghe, Van Durme.

Zie :

- 1283 - 89 / 90 :

— N° 1 : Wetsontwerp.

- 1124 - 89 / 90 :

— N° 1 : Wetsvoorstel van de heer Peeters.

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre Commission a examiné ce projet de loi et la proposition de loi jointe (article 17, 3, du Règlement) au cours de sa réunion du jeudi 4 octobre 1990.

I. — DISCUSSION

Le Ministre de l'Intérieur, de la Modernisation des Services publics et des Institutions scientifiques et culturelles nationales précise que le projet de loi à l'examen tend à abaisser l'âge de l'éligibilité des conseillers communaux qui est toujours fixé à 21 ans. L'âge de la majorité civile ayant été ramené de 21 à 18 ans, il paraît souhaitable d'accorder — après le droit de vote — l'éligibilité à l'âge de 18 ans.

La modification envisagée pourrait entraîner une augmentation du nombre de miliciens élus au conseil communal. Aussi, un projet de loi donnant à ceux-ci l'occasion d'exercer effectivement leur mandat serait-il déposé sous peu sur le bureau des Chambres législatives.

Le Ministre renvoie enfin à l'exposé des motifs du projet de loi à l'examen (Doc. Chambre n° 1283/1).

*
* *

Un membre émet des réserves en ce qui concerne l'abaissement de l'âge d'éligibilité des conseillers communaux, même s'il craint de donner par là l'impression d'adopter une attitude conservatrice. L'intervenant estime cependant, en se basant sur son expérience communale, que le projet de loi à l'examen créera des difficultés, tant pour les jeunes élus que pour le conseil communal au sein duquel ils siègeront.

A 18 ans, la plupart des jeunes n'ont pas encore choisi leur profession. Bien souvent, ils ignorent encore à quel endroit ils s'établiront définitivement.

Par ailleurs, nombre d'entre eux doivent accomplir leur service militaire entre leur dix-huitième et leur vingt et unième anniversaire.

Tout cela implique des absences, des déménagements et même des démissions au sein du conseil communal, autant de problèmes auxquels le groupe de l'élu sera confronté et dont il faut tenir compte.

L'abaissement de l'âge d'éligibilité aura également pour conséquence que les jeunes élus de dix-huit ans pourront déjà postuler une fonction exécutive (bourgmestre ou échevin).

Malgré l'évolution des mentalités et l'accélération de la formation des jeunes, l'intervenant estime qu'il serait préférable de maintenir l'âge de l'éligibilité à 21

DAMES EN HEREN,

Uw Commissie heeft onderhavig wetsontwerp en het eraan toegevoegde wetsvoorstel (artikel 17, 3 Rgl) besproken tijdens haar vergadering van donderdag 4 oktober 1990.

I. — BESPREKING

De Minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen verduidelijkt dat het wetsontwerp ertoe strekt de leeftijd van verkiesbaarheid van de gemeenteraadsleden te verlagen. Momenteel bedraagt de verkiesbaarheidsleeftijd nog steeds 21 jaar. Aangezien de burgerlijke meerderjarigheid inmiddels van 21 op 18 jaar werd gebracht, lijkt het aangewezen om, na het actief kiesrecht, thans ook het passief kiesrecht op de leeftijd van 18 jaar toe te kennen.

Deze wetswijziging kan uiteraard tot gevolg hebben dat meer dienstplichtigen voor de gemeenteraad worden verkozen. Een wetsontwerp, dat de miliciens de gelegenheid moet bieden hun mandaat ook daadwerkelijk uit te oefenen, zal zeer binnenkort bij de wetgevende Kamers worden ingediend.

Tenslotte zij ook nog verwezen naar de Memorie van Toelichting bij dit wetsontwerp (Stuk Kamer n° 1283/1).

*
* *

Een lid is terughoudend waar het de verlaging van de verkiesbaarheidsleeftijd van gemeenteraadsleden betreft, hoewel hij vreest hierdoor een conservatieve indruk te wekken. Toch meent spreker, vanuit zijn gemeentelijke ervaring, dat dit wetsontwerp moeilijkheden gaat creëren, zowel voor de jongste verkozenen, als voor de gemeenteraad waarin ze zitting zullen hebben.

Jongeren van 18 jaar hebben in de meeste gevallen nog geen keuze qua beroepsloopbaan gemaakt. Ze weten vaak ook niet waar ze zich definitief zullen vestigen.

Daarenboven dienen velen onder hen tussen 18 en 21 jaar hun legerdienst te vervullen.

Dit alles brengt afwezigheden, verhuizingen en zelfs ontslagnemingen uit de gemeenteraad met zich, zodat ook de problemen voor de fractie van de verkorene niet over het hoofd mogen worden gezien.

De verlaging van de verkiesbaarheidsleeftijd heeft tevens tot gevolg dat jonge verkozenen van 18 jaar reeds voor een uitvoerende functie (burgemeester of schepen) kunnen postuleren.

Hoewel de mentaliteit geëvolueerd is en de vorming van jongeren versneld, verkiest spreker toch de leeftijd van verkiesbaarheid op 21 jaar te handhaven. Op die

ans. Cela permettrait d'éviter un grand nombre des inconvénients auxquels il a été fait allusion.

L'intervenant souligne que ces objections s'appliquent également aux propositions d'abaissement de l'âge de l'éligibilité des conseillers provinciaux.

*
* *

Un autre membre estime que le législateur doit agir de manière logique.

En abaissant l'âge de la majorité civile, il a octroyé récemment la pleine capacité civile aux jeunes de 18 ans.

L'un des droits essentiels que l'on doit pouvoir accorder dans une démocratie est celui de participer pleinement au processus démocratique proprement dit.

C'est ainsi que l'âge requis pour être électeur ayant été ramené à dix-huit ans, il paraît dès lors logique que le législateur franchisse un dernier pas en prévoyant la même condition d'âge pour l'éligibilité.

Cette mesure contribuera non seulement à uniformiser notre législation électorale, mais aussi à développer la maturité politique des jeunes. Il ne faut d'ailleurs pas oublier que, selon la législation actuelle, les personnes qui ont atteint l'âge de 20 ans au moment des élections communales, doivent attendre leur 26ème anniversaire avant de pouvoir se présenter aux mêmes élections.

L'abaissement de l'âge de l'éligibilité permettra également la nomination ou l'élection à une fonction exécutive au niveau communal à partir de 18 ans.

Pour certains, le fait d'être élu à un très jeune âge constituera une expérience enrichissante et ne présentera guère d'inconvénients pratiques, pour d'autres, il en ira peut-être autrement.

Dans tous les cas, c'est à l'électeur qu'il appartiendra, après six ans, de former un jugement.

L'intervenant renvoie enfin à sa proposition de loi (Doc. n° 1124/1) jointe à la présente discussion, et dont la portée est identique au projet de loi à l'examen.

*
* *

Un membre approuve le projet, notamment parce qu'il convient de donner une suite logique à certaines initiatives législatives antérieures.

Etant donné que l'on a donné aux jeunes des responsabilités sur le plan civil à partir de dix-huit ans, le refus de leur donner des responsabilités analogues sur le plan politique équivaudrait à utiliser deux poids et deux mesures.

manier zal men vele van de hogervermelde ongemakken kunnen vermijden.

Uiteraard gelden deze bezwaren ook voor de voorstellen tot verlaging van de verkiesbaarheidsleeftijd voor provincieraadsleden.

*
* *

Een ander lid is van mening dat de wetgever logisch te werk moet gaan.

Aan de jongeren van 18 jaar werd recent, door de verlaging van de leeftijd van burgerlijke meerderjarigheid, volledige handelingsbekwaamheid gegeven.

Eén van de meest essentiële rechten die men in een democratie moet kunnen toebedelen, is het volwaardig participeren in het democratisch proces zelf.

Het actief kiesrecht (recht om zijn stem uit te brengen) werd aldus reeds eerder op 18 jaar gebracht.

Het lijkt dan ook logisch dat de wetgever nu de laatste pas zet en ook voor het passief kiesrecht (recht om verkozen te worden) dezelfde leeftijdsvereiste voorziet.

Zulks zal niet enkel de eenvormigheid van onze kieswetgeving ten goede komen, doch ook een essentieel element vormen in het aanzetten van onze jongeren tot politieke volwassenheid. Men mag trouwens niet vergeten dat, volgens de huidige wetgeving, personen die 20 jaar zijn op het moment van gemeenteraadsverkiezingen, tot hun 26ste moeten wachten alvorens zich verkiesbaar te kunnen stellen voor de gemeenteraad.

De verlaging van de verkiesbaarheidsleeftijd zal er eveneens toe leiden dat men vanaf 18 jaar in een uitvoerende functie op gemeentelijk vlak kan worden benoemd of verkozen.

Voor sommigen zal het feit op een jonge leeftijd verkozen te zijn, een goede ervaring zijn en op weinig praktische bezwaren stoten, voor anderen waarschijnlijk niet.

In ieder geval zal het de kiezer zijn die na 6 jaar zijn oordeel velt.

Spreker verwijst tenslotte naar zijn aan deze bespreking toegevoegde wetsvoorstel (Stuk Kamer n° 1124/1), dat van dezelfde strekking is als het voorliggende wetsontwerp.

*
* *

Een lid verklaart zich voorstander van het ontwerp, mede omdat een logisch vervolg moet gegeven worden aan voorgaande handelingen van de wetgever.

Men heeft aan de jongeren vanaf 18 jaar verantwoordelijkheden gegeven op burgerlijk vlak. De weigering hen ook op dezelfde leeftijd verantwoordelijkheid te verlenen op politiek vlak, zou sterk lijken op het gebruik van twee maten en twee gewichten.

Le niveau communal constitue en outre une école de la démocratie, qui permet de s'initier à notre système politique.

On citera à cet égard les expériences menées dans de nombreuses communes, qui ont mis sur pied des conseils communaux pour enfants.

Les objections pratiques qu'un intervenant précédent a fait valoir, s'appliquent à toutes les catégories d'âge et pas seulement aux jeunes de dix-huit ans.

On peut par ailleurs faire confiance en cette matière aux partis politiques et aux groupes représentés dans les conseils communaux. Ceux-ci veilleront très certainement à sélectionner leurs candidats de manière optimale et feront en sorte, par le biais de leur structure interne, d'éviter autant que possible que des problèmes se posent. De la même façon qu'ils ont pour la plupart prévu dans leurs statuts, alors que la loi ne les y oblige pas, une incompatibilité entre la fonction de bourgmestre d'une grande commune et le mandat de parlementaire, les partis ne manqueront pas de prendre les décisions qui s'imposent afin d'assurer un fonctionnement optimal des conseils communaux.

*
* *

L'intervenant suivant est conscient d'un certain nombre de difficultés pratiques qui pourraient se poser.

Il est cependant favorable au projet de loi et espère que les jeunes apporteront un peu plus d'idéalisme, de clarté et de transparence dans notre système démocratique.

*
* *

Le Ministre de l'Intérieur ajoute que ceux qui souhaitent maintenir l'âge de l'éligibilité à 21 ans n'adoptent pas nécessairement une position conservatrice.

Il souligne cependant que la législation doit respecter une certaine logique. L'âge de la majorité civile ayant été ramené à dix-huit ans, les jeunes de cet âge peuvent diriger une entreprise et effectuer n'importe quelle opération bancaire ou boursière.

A partir du moment où on leur accorde cette faculté, il faut aussi admettre qu'ils puissent exercer des responsabilités politiques au niveau local.

Le Ministre demande dès lors que le projet à l'examen soit adopté.

Daarenboven is het gemeentelijke niveau de leer-school van de democratie, daar kan men best ons politiek systeem leren kennen.

Men kan hierbij verwijzen naar de pogingen die in vele gemeenten worden ondernomen om gemeenteraden voor kinderen op het getouw te zetten.

De praktische bezwaren die een vorige spreker liet gelden, zijn op alle leeftijden van toepassing en niet slechts op achttienjarigen.

Men mag in deze ook vertrouwen op de politieke partijen en de fracties in de gemeenteraden. Zij zullen hun kandidaten ongetwijfeld voldoende selecteren en er via hun interne structuur op toezien dat ze in de toekomst met zo weinig mogelijk problemen worden geconfronteerd. Net zoals de meeste partijen, hoewel daartoe niet wettelijk verplicht, statutair een onver-enigbaarheid hebben voorzien tussen het ambt van burgemeester van een grote gemeente en het mandaat van parlamentslid, zullen ze ook op gemeentelijk niveau de nodige beslissingen treffen om een optimale werking van de gemeenteraden te verzekeren.

*
* *

De volgende spreker is niet blind voor een aantal praktische moeilijkheden die zich kunnen voordoen.

Toch staat hij positief tegenover het wetsontwerp, hopen de jongeren ons democratisch systeem wat meer idealisme, duidelijkheid en klaarheid zullen bijbrengen.

*
* *

De Minister van Binnenlandse Zaken voegt hieraan toe dat diegenen die de verkiesbaarheidsleeftijd op 21 jaar wensen te handhaven, niet noodzakelijk een conservatief standpunt innemen.

Wel pleit hij voor enige logica in de wetgeving. Aangezien de burgerlijke meerderjarigheid op 18 jaar werd gebracht, worden jongeren van die leeftijd in de mogelijkheid gesteld een bedrijf te leiden en alle bankhandelingen en beursoperaties te verrichten.

Indien men hen deze mogelijkheden toekent, dient men ook te aanvaarden dat ze op dezelfde leeftijd een verantwoordelijke functie op het lokale politieke vlak kan worden toegewezen.

De Minister pleit derhalve voor de goedkeuring van dit wetsontwerp.

II. — VOTE

L'article unique, et par conséquent le projet de loi, sont adoptés à l'unanimité.

En conséquence, la proposition de loi de M. Peeters visant à modifier l'âge de l'éligibilité lors des élections communales devient sans objet.

Le Rapporteur,

J. TIMMERMANS

Le Président,

G. BOSSUYT

II. — STEMMING

Het enig artikel, en bijgevolg het wetsontwerp, wordt eenparig aangenomen.

Dientengevolge vervalt het wetsvoorstel van de heer Peeters tot wijziging van de leeftijd van verkiesbaarheid voor de gemeenteraadsverkiezingen.

De Rapporteur,

J. TIMMERMANS

De Voorzitter,

G. BOSSUYT